

## ೨. ಅಜೈನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತನ ಕಥೆ

ಅ. ಭಾಸ : ನಾಲ್ಕು ಅಂಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವ (ದರಿದ್ರ) ಚಾರುದತ್ತ ನಾಟಕದ ಸಾರಾಂಶ: ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ವೇಶ್ಯೆ ವಸಂತಸೇನ ರಾಜಶ್ಯಾಲಕ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾರುದತ್ತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸವಾಗಿಡುವಳು. ಸಜ್ಜಲಕನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು, ವಸಂತಸೇನೆಯ ದಾಸಿ ಮದನಿಕೆಗೆ ಕೊಡುವನು. ವಸಂತಸೇನೆ ಮದನಿಕೆಯನ್ನು ದಾಸಿತ್ವದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಸಜ್ಜಲಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಳು. ಒಡವೆ ಕಳುವು ಆದದ್ದರಿಂದ ಚಾರುದತ್ತನ ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನ ಹಾರವನ್ನೇ ಕೊಡುವಳು. ತನ್ನ ಒಡವೆ ಆಗಲೇ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ವಸಂತಸೇನೆ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಡುವಳು. (ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಾಟಕ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತದೆ).

ಆ. ಶೂದ್ರಕ: ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ವರ್ತಕ ಚಾರುದತ್ತನು ಪರೋಪಕಾರಿ, ಬಡವನಾದರೂ ಗುಣಶಾಲಿ. ವೇಶ್ಯೆ ವಸಂತಸೇನೆ ಒಮ್ಮೆ ಶಕಾರ ವಿಟ ಚೇಟರ ಕಾಟ ತಪ್ಪಲೆಂದು ಚಾರುದತ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸವಾಗಿಡುವಳು. ವಸಂತಸೇನೆಯ ದಾಸಿ ಮದನಿಕೆಯ ಅನುರಾಗಿ ಶರ್ವಿಳಕನು ಚಾರುದತ್ತನ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಹಾಕಿ ಒಡವೆ ಕದ್ದು ಮದನಿಕೆಗೆ ಕೊಡುವನು. ದಾಸ ದಾಸಿಯರ ಪ್ರೇಮ ನೋಡಿ ವಸಂತಸೇನೆ ಮದನಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಳು. ಒಡವೆಗಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ, ಚಾರುದತ್ತ-ವಸಂತಸೇನೆ ಅರಿತು ಪರಸ್ಪರ ಅನುರಕ್ತರಾಗುವರು. ಚಾರುದತ್ತನ ಮಗ ತನಗೆ ಮಣ್ಣಿನಗಾಡಿ (ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ) ಬೇಡ, ಚಿನ್ನದ ಗಾಡಿಯೇ ಬೇಕೆಂದುದಕ್ಕೆ ವಸಂತಸೇನೆ ತನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ಚಾರುದತ್ತನು ಕಳಿಸಿದ ಗಾಡಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಶಕಾರನ ಬಂಡಿ ಹತ್ತಿದ ವಸಂತಸೇನ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದಳು. ಶಕಾರನು ಅವಳ ಕತ್ತು ಕಿವುಚಿ, ತರಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುವನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಿಕ್ಷುವು ಆಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವನು. ಚಾರುದತ್ತನೇ ವಸಂತಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಂದನೆಂದು ಶಕಾರನು ದೂರಿದನು; ರಾಜನು ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು

ಶೂಲಕೈರಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ವಧ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಭಿಕ್ಷುವೂ ವಸಂತಸೇನೆಯೂ ಬರುವರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪಾಲಕರಾಜನ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವೇಶ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದ ವಸಂತಸೇನೆಯೂ ಚಾರುದತ್ತನ ವಧುವಾದಳು.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು.

೧. i. ಹಂಪನಾ, ರಾಕು (ಸಂ.): ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ (ಕರ್ಣಪಾರ್ಥ), ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಸತಿತ, ೧೯೮೧; ಇದರ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪು. ೩೮-೪೨.

ii. **Hampa. Nagarajaiah: The Story of Carudatta in Jain Literature, Endowment Lecture delivered at Jainology Department, Madras University, 1989**

೨. **Hampa. Nagarajaiah. The Story of Carudatta in Indian Literature, with special reference to Jain Literature, Abstracts, Toronto, Canada, July 31, 1990. P. 69. Column 1 and 2**

೩. ಜರ್ಮನರಾದ ಲೂಡರ್ಸ್ (Luders) ಅವರು ೧೯೧೧ ರಿಂದ ೧೯೧೩ ರವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅಶ್ವಘೋಷನ ನಾಟಕ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಪುನಾರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಏಷಿಯಾದ ತುರ್ಫಾನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ರೂಪಕ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಾರುದತ್ತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತಿದೆ.

೪. ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ: ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೩೭, ಪು. ೬೩

೫. **Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland** ಸಂಪತ್ತಿಕೆಯ ೧೯೧೩ ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟ್, ಸ್ಮಿತ್, ವ್ಯಾಡೆಲ್, ಬಾರ್ನೆಟ್, ಡೇಮ್ಸ್, ಥಾಮಸ್ ಮತ್ತು ರ್ಯಾಪ್ಸನ್- ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಶ್ವಘೋಷನ ಕಾಲ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಆರ್. ಕಿಮೂರ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಸಿ. ಫೋಲ್-ಇವರು **Indian Historical Quarterly I ಮತ್ತು V** ನೆಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
೬. **Phyllis Granoff: 'Brhatkathakosa of Harisena', Jinamanjari, April 1991. Toronto, Canada, pp. 68-70**
೭. **S.K. Belvalkar: The Relation of Sudraka's Mrichakatika to Charudatta of Bhasa', Proceedings of the Oriental Conference, Vol. I, 51 f**
೮. i. **Mahadeva Sarma: The Age of Bhasa', The Hindu Literary Supplements, Feb. 1927**  
 ii. ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ: ಭಾಸಕವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೩೩
೯. ಭಾಸನ (ದರಿದ್ರ), ಚಾರುದತ್ತ ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲವೇನೋ ! ಆದರೆ ಶೂದ್ರಕನ ನಾಟಕ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದೆ:  
 i. ಧೋಂಡೋ ನರಸಿಂಹ ಮುಳಬಾಗಿಲು: ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕಂ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೯  
 ii. ಗರಣಿ ವೈ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ: ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕಂ ಪ್ರಕರಣಂ, ಮದರಾಸು, ೧೮೯೦

iii. ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರೀ: ಕರ್ಣಾಟಕ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ ಪ್ರಕರಣಂ,  
೧೯೨೯

iv. ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ: ಕರ್ಣಾಟಕ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ,  
ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಮಂಡಳಿ,  
೧೯೭೮

೧೦. **M. Winternitz: History of Indian Literature, Vol. III.  
Delhi, 1963, pp. 208-209**

೧೧. **V.S.Sukthankar, Journal of the American Oriental  
Society, Vol. 42, pp. 59-74**

೧೨. i. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ, ಪು. ೧೦೬

ii. **Pandit Hiran, Mulraj Sharma and Kashinath  
Pandurang Parab (Ed.): Mrcchakatika (Sudarka),  
Bombay, 1902**

೧೩. **J.C. Ghatak: 'Date of Mrichachakatika', Indian  
Historical Quarterly, Vol. V. 137 f**

೧೪. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ, ಪು. ೧೦೪: ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣೆ

೧೫. ಹಂಪನಾ: 'ದೇವನಂದಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದ', ಆಚಾರ್ಯ (ಸ್ಮರಣ ಸಂಪುಟ), ೧೯೮೩

೧೬. i. ಡಾ|| ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬುವವರು 'ಪೆರುಂಗತ್ತೈ' ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್. ಡಿ.  
ನಿಂಬಂಧ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ|| ಕಾಲೋರ್ಸ್  
ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ.

ii. ಉ. ವೇ. ಸ್ವಾಮಿನಾಥ ಐಯ್ಯರ್ (ಸಂ.): ಪೆರುಂಗತ್ತೈ, ೧೯೨೪

iii. ಮು. ಪರದರಾಜನ್: ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ನವದೆಹಲಿ, 1980



v. **S.N. Dasupta & S.K.Dey: 'Classical Period', A  
History of Sanskrit Literature,p. 96**

೧೯. **Alsdorf** ಅವರು (ರೋಮ್, ೧೯೩೮, ಪು. ೩೪೪-೩೪೯) ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಗುಣಾಧ್ಯನ ಅನುಪಲಬ್ಧ ಬೃಹತ್ಕಥಾದ ಒಂದು ಹೊಸ ಆವೃತ್ತಿ' ಎಂಬ ಲೇಖನದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ವಸುದೇವಹಿಂಡಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು " **The Jain version of the Brhatkatha, several centuries back'** ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.
೨೦. **The Vasudevahindi, An Authentic Jaina Version of the Brhatkatha, Ahmedabad, 1977**
೨೧. **Ludwig Alsdorf: 'The Vasudevahindi, a Specimen of Archaic Jain Maharashtra', Bulletin of the Scholl of Oriental Studies (London), Vol. 8 (1935-1937), 1936, pp. 319-333**
೨೨. i. **Muni Caturvijaya & Muni Punyavijaya (Ed.): Vasudevahindi, Bhavnagar, 1930-31**  
ii. **Muni Catuvijaya & Muni Punyavijaya (Ed.): Dhammillahindi-Majjhimakhanda, Bhavnagar, 1931**
೨೩. **ಹೀರಾಲಾಲ್ ಜೈನ್: ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆ (ಹಿಂದಿ), (ಅನು.: ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾರಾಯ), ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ೧೯೭೧, ಪು. ೧೭೮-೧೭೯**
೨೪. **Sten Konow: 'Remarks on the Brhatkatha,' Acta Orientalia, Vol. XIX. Parts II-III, 1943.pp. 140 ff**

೨೫. **The Vasudevahindi, (op. cit),pp. 27-28, and also the footnotes of p. 27**
೨೬. **Ibid., pp. 255-314**
೨೭. **Ibid., pp. 44-45: Intoduction:** ಬೃಹತ್‌ಕಥಾಶ್ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲೂ ಸಾನು ಎಂಬಾತ ದಿಗಂಬರ ಜೈನಮುನಿ. ಹಲವು ಸಾದೃಶ್ಯ ವೈದೃಶ್ಯಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಜರಡಿ ಹಿಡಿದು ತಾ|| ಜೆ.ಸಿ. ಜೈನ್ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ, ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬೃಹತ್‌ಕಥೆಯ ಪುನಾರಚನೆಗೆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ.
೨೮. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆ, ಪು. ೧೭೭
೨೯. **A.N. Upadye: “The details about the life of Carudatta.....deserve to be studied critically with the help of Jaina and non-Jaina Sources”, Introduction to Brhat-Kathakosa, 1943. Also included in Upadye: Papers, Mysore, 1983,p. 75.**
೩೦. ಶಿವಾಯಣ: ಭಗವತೀ ಆರಾಧನಾ, ಮುಂಬಯಿ, ೧೯೮೯; ಗಾಥಾಗಳಿವೆ.
೩೧. ಮೂಲಾರಾಧನಾ (ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ) : ಅಪರಾಜಿತ ಸೂತಿ ಮತ್ತು ಆಶಾಧರ ಸೂರಿ ಇವರ ಟೀಕೆಗಳು (ಹಿಂದಿ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ), ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ೧೯೩೫; ಇದರಲ್ಲಿ ೨೧೭೦ ಗಾಥಾಗಳಿವೆ.
೩೨. i. ಹಂಪನಾ: ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ: ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ (ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ನಿಬಂಧ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ೧೯೮೮)
- ii. **Upadhye: Papers,pp. 41-45**

iii. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ (ಸಂ.): ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. ಅವರ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳು,  
ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩, ಪು. ೬೪-೭೨

೩೩. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆ, ಪು. ೧೩೧

೩೪. **Upadhye: Papers, p. 45**

೩೫. ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ೧೦೮ ನಿಯಮಸಾಗರ ಮುನಿ ಮಹಾರಾಜರು (ಸಂ. ಮತ್ತು ಅನು.):  
ಮೂಲಾರಾಧನಾ (ಶಿವಕೋಟಿ ಆಚಾರ್ಯ), ತುಮಕೂರು, ೧೯೯೦, ಗಾಥಾ  
೧೦೭೬, ಪು. ೫೩೩; ಬೇರೆ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಥಾಸಂಖ್ಯೆ ೧೧೮೨ ಎಂದಿದೆ; ಕೆಲವು  
ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳೂ ಇವೆ.

೩೬. ಋಷಭದೇವ್ ಕೇಸರಿಮಲ್: ಆಚಾರಾಂಗ ಚೂರ್ಣ, ರತ್ನಮ್, ೧೯೪೦, ಪು. ೫೦

೩೭. ಆಗಮೋದಯ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಬಾಂಬೆ, ೧೯೭೧, ಪು. ೧೯೬

೩೮. ಋಷಭದೇವ್ ಕೇಸರಿಮಲ್: ಸೂತ್ರ ಕೃತಾಂತಗ ಚೂರ್ಣ, ಬಾಂಬೆ, ೧೯೪೦, ಪು.  
೨೩೯-೨೪೦

೩೯. ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ, ಕಾಶೀ, ೧೯೪೨; ಗಾಥಾಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೨೫ ರಿಂದ ೧೩೧; ಗಾಹೆ  
೧೨೮ ರಲ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತನ ದೃಷ್ಟಾಂತವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

೪೦. ವಸುನಂದಿಯ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತಕಥೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿವೆಯೇ ಹೊರತು  
ಸಮಂತಭದ್ರಕೃತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿರುವ ರತ್ನಕರಂಡಕ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ  
ಇಲ್ಲ.

೪೧. i. **A.B. Keith: History of Sanskrit Literature p.  
248**

ii. **History of Indian Literature, Vol. III. P. 281**

೪೨. **Harivamsapurana, Kashi, 1962**



೪೩ “It is Jinasena Acharya of Punnata Sangha, who in his immorial epic Harivamsa standardised the story of Cjaridatta/Poet Jinasena has superbly handled this theme in all its poetic excellence. Thus the story of Carudatta, as narrated by Jinasena, served as a model for several centuries for all the writers who adopted this story. It should be said to the credit of Jinasena that his successors took too little liberty in altering the total format or the Main motif of this story”- Hampana: ‘The Story of Carudatta in Indian Literature, with special reference to Jaina Literature’ p. 4.

೪೪ i. A. N. Upadhye (Ed.): Brhatkathakosa, Bombay, 1943

ii. ಡಿ.ಎಲ್ ಎನ್. ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳು, ಪು. ೨೩-೪೩

೪೫ i. Hiralal Jain (Ed.): Kaha-Kosu (Katha-Kosa), Ahmedabad, 1969, pp, 353-354

ii. ಹಂಪನಾ: ‘ಶ್ರೀಚಂದ್ರ-ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ’, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ೬೮-೨, ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೮೩

೪೬ ಆ.ನೇ. ಉಪಾಧ್ಯೆ (ಸಂ.): ಕಥಾಕೋಶ, ದೆಹಲಿ ೧೯೭೪, ಪು. ೫೬-೫೮

೪೭ ಪುಣ್ಯಾಸ್ತವ ಕಥಾಕೋಶ, ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ೧೯೬೪

೪೮ ಯು.ಪಿ.ಷಾ (ಸಂ.): ಆಖ್ಯಾನ ಮಣಿಕೋಶ, ವಾರಾಣಸಿ, ೧೯೪೨

- ೪೯ ಭವಭಾವನಾ, ಸಂಪುಟ ೧-೨, ರತ್ನಮ್, ೧೯೯೨ (ವಿ.ಸಂ.)
- ೫೦ ಮುನಿ ಚತುರ್ವಿಜಯ (ಸಂ.): ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶಲಾಕಾಪುರುಷಚರಿತ, ಪರ್ವ ೧, ಭಾವನಗರ, ೧೯೩೬, ಪರ್ವ ೧೧ (ಸಂ. ಮುನಿ ಪುಣ್ಯ ವಿಜಯ) ೧೯೫೬
- ೫೧ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೂ ಹರಿವಂಶಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ನೋಡಿ: ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆ
- ೫೨ i. ಉತ್ತರ ಪುರಾಣಂ (ಗುಣ ಭದ್ರ), ಕಾಶಿ, ೧೯೬೮
- ii. ಎ. ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಸಂ.), ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ (೧೯೩೩), ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧
- iii. ಮಹಾಪುರಾಣ (ಗದ್ಯಾನುವಾದ: ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ), ಹೊಂಬುಜ, ೧೯೮೫
- ೫೩ ಪಿ.ಎಲ್. ವೈದ್ಯ (ಸಂ.): ಮಹಾಪುರಾಣ, ಸಂಪುಟ ೧-೩, ಬಾಂಬೆ, ೧೯೪೧: ಸಂಧಿ ೮೮. ೧೩.೧೦
- ೫೪ ಹಂಪನಾ : 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ-ಹೊಸಬೆಳಕು' (೧೯೯೧ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬೆಳಗಾವಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ೩ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು); ೨೮ ೨-೧೯೯೧ ರ ಕನ್ನಡಪ್ರಭದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಪೂರ್ತಿಪಾಠ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ೧೯ ಕಥೆಗಳ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತನ ಕಥೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.
೫೫. ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ, ಸಂಪುಟ ೧, ೧೯೬೧, ಪು. ೨೪-೨೭
- ೫೬ ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ, ಕೆ. ಆರ್. ಶೇಷಗಿರಿ (ಸಂ.): ಚಾವುಂಡರಾಯಪುರಾಣಂ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩, ಪು. ೩೧೭
- ೫೭ ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಸ.): (ಅರ್ಥ) ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಂ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೧, ೬-೧೭ ವ, ವ, ಪು. ೧೪೩

- ೫೮ ಕೆ.ಆರ್. ಶೇಷಗಿರಿ (ಸಂ.): ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫, ಪು. ೧೨೫, ಪದ್ಯ ೮೧
- ೫೯ ಎ. ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಸಂ.): ನಾಗಕುಮಾರಚರಿತೆ, ೧೯೩೩
- ೬೦ ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ (ಸಂ.): ನಾಗಕುಮಾರ ಷಟ್ಪದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೭
- ೬೧ ರಾ.ಸ್ವಾ. ಪಂಚಮುಖಿ (ಸಂ.): ಮದನತಿಲಕಂ, ೧೯೫೩; ಆದರೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದ್ಯದ ಆಯ್ಕೆ: ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ, ಸಂಪುಟ ೧, ಪು. ೮೬
- ೬೨ ಹಂಪ, ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಆರ್. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ (ಸಂ. ಮತ್ತು ಗದ್ಯಾನುವಾದ): ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣಂ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧; ೪-೧೭ ರಿಂದ ೫-೧೭ ರಿಂದ ೫-೩೨ ರವರೆಗೆ; ೧೭೫-೨೩೮
- ೬೩ ಅದೇ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಪು. ೩೮-೪೨
- ೬೪ ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ(ಸಂ.) : ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯಂ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೪
- ೬೫ ಅದೇ, ೩-೧ ವ. ದಿಂದ ೫-೫ ವ. ವರೆಗೆ; ಪು. ೪೦-೮೫
- ೬೬ ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಸಂ.): ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣಂ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೭, ೪-೧೦೧ ರಿಂದ ೫-೨೫ ವ.; ಪು. ೯೮-೧೧೪
- ೬೭ ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ (ಸಂ.): ಪುಣ್ಯಾಸ್ತ್ರವ ಚಂಪೂ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೭, ೪-೧೦ ರಿಂದ ೪-೩೩ ವ.; ಪು. ೧೨೫-೧೩೮
- ೬೮ ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ (ಸಂ.): ಸಾಳ್ವಭಾರತ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೬, ಪು. ೧೪೩-೧೫೯
- ೬೯ i. ಎ. ಶಾಂತಿ ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಸಂ.): ನೇಮಿಜಿನೇಶ ಸಂಗತಿ (ಹರಿವಂಶ)  
ii. ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ: ಮಂಗರಸ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೬
- ೭೦ **The Vasudevahindi, pp. 44-49**

- ೭೧ i. 'Some Old Tales and Episodes in the Vasudeva Hindi,' Annals of Bhandarkar Oriental Research Institute, Vol. LX. Poona. 1979, pp. 167-168, 173
- ii. 'The Adapation of Visnu-Bali Legend by Jain Writiers, paper Printed in the Journal of the Oriental Institute, Vol. XXIX, Nos. 3-4, March-June 1980, p. 214
- ೭೨ ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ: ಫಣಿಕುಮಾರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೭, ಪು. ೨-೧೦
- ೭೩ ಹಂಪನಾ (ಸಂ.): ಧನ್ಯಕುಮಾರಚರಿತೆ (ಆದಿಯಪ್ಪಕವಿ), ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಸಹಿತ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೩, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ i-xi
- ೭೪ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ (ವಸುನಂದಿ), ಗಾಹೆ ೧೨೫-೧೩೧
- ೭೫ ಕರ್ಣಪಾರ್ಥನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣಂ, ಪು. ೪೦, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ
- ೭೬ ಅದೇ, ಪು. ೪೧
- ೭೭ ಅದೇ, ಪು. ೩೯
- ೭೮ ಅದೇ, ಪು. ೪೧
- ೭೯ ಅದೇ, ಪು. ೪೨
- ೮೦ ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ: ಯಕ್ಷ-ಯಕ್ಷಿಯರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೬
- ೮೧ The Vasudevahindi, pp. 1-49

\* ೧೯೯೦ ಅಗಸ್ಟ್ ೧೯ ರಿಂದ ೨೫ ರ ವರೆಗೆ ಕೆನಡಾದೇಶದ ಟೊರಂಟೊ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ, ಟೊರಂಟೊ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಏಷಿಯಾ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಅಫ್ರಿಕನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳು' ಎಂಬ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿತವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸಿದ ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಮುಕ್ತ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬರುವ ಪ್ರಯಾಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನ್ಯಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ರಜ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನನಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಋಣಿ.